

ВІДГУК

офіційного опонента **Нос Любові Степанівни**, кандидата педагогічних наук, доцента, заступника декана з наукової роботи факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка на дисертацію **Штепури Алли Павлівни** на тему «**Професійна підготовка майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання в університетах Республіки Польща**», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертаційної роботи

Динамічні зміни, що відбуваються в сучасному освітньому просторі вимагають пошуку нових підходів до підготовки майбутніх вчителів англійської мови. Потребують удосконалення освітні професійні програми здобувачів освіти з урахуванням сучасних інформаційних технологій. Особливого загострення ця проблема набула в умовах глобальної пандемії, коли заклади освіти перейшли на дистанційну форму навчання з використанням електронних платформ. Практика показала, що майбутні вчителі мають добре володіти інформаційно-комунікаційними компетентностями і ефективно їх використовувати у професійній діяльності. Нова українська школа потребує фахівців, готових творчо реагувати на виклики часу і впроваджувати інноваційні технології навчання.

Дисертаційна робота Штепури Алли Павлівни є актуальною для пошуку ефективних шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів англійської мови у закладах вищої освіти педагогічного спрямування в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна роботи Штепури Алли Павлівни полягає в тому, що *вперше* у вітчизняній педагогічній науці здійснено порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання в університетах Республіки Польща; обґрунтовано психолого-педагогічні засади та організаційно-методичні умови забезпечення цієї підготовки; виявлено й схарактеризовано види, форми й методи професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови в університетах Республіки Польща в контексті використання засобів дистанційного навчання,

класифіковано засоби дистанційного навчання; схарактеризовано модель організаційно-педагогічного забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання в університетах Республіки Польща; проаналізовано зміст і структуру програм підготовки майбутніх учителів англійської мови в університетах Республіки Польща, здійснено порівняльний аналіз з освітньо-професійними програмами закладів вищої освіти України; виокремлено чинники, які необхідно враховувати під час професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови;

- *уточнено* зміст основних понять «професійна підготовка вчителів», «дистанційне навчання», «дистанційна освіта», «засоби дистанційного навчання», «підготовка майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання»;

- *подальшого розвитку* набули положення щодо сучасного стану розвитку дистанційної освіти в Республіці Польща; законодавчого й нормативно-правового забезпечення цього процесу в Республіці Польща та в Україні, психологічної готовності викладачів і студентів до використання засобів дистанційного навчання.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечується використанням комплексу загальнонаукових методів: *теоретичних* (аналіз, систематизація й узагальнення наукових джерел і методичних напрацювань вітчизняних та зарубіжних учених, законодавчих і нормативно-правових документів; дефінітивний аналіз для розкриття й уточнення поняттєво-термінологічного апарату; ретроспективний аналіз для виявлення особливостей розвитку дистанційної освіти в Республіці Польща й Україні; компаративний аналіз для зіставлення, порівняння й виокремлення спільних і відмінних ознак професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови в Республіці Польща), *емпіричних* (спостереження, бесіди, участь у проєктній діяльності, контент-аналіз освітньо-професійних програм і освітньо-кваліфікаційних характеристик, статистична обробка результатів, виокремлення прогресивних здобутків досвіду Республіки Польща), *прогностичних* (теоретичне

узагальнення й екстраполяція польського досвіду в професійну підготовку майбутніх учителів англійської мови в закладах вищої освіти України).

Дисертантка на високому науковому рівні, визначила об'єкт і предмет дослідження. Результати дослідження впроваджено в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Київського національного лінгвістичного університету. Високої оцінки заслуговує сформована джерельна база (проаналізовано 515 наукових джерел, з них - 335 іншомовних).

Найбільш суттєві результати, що містяться в дисертації

Виклад основного змісту дисертації логічно починається з аналізу наукових досліджень українських і зарубіжних вчених з проблем професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання.

У першому розділі – «Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання в університетах Республіки Польща» автор на основі узагальнення результатів аналізу поняттєво-термінологічної бази дослідження розкриває дефініцію «професійна підготовка майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання» і визначає це як цілеспрямований і планомірно організований процес опанування граматичними, лінгвістичними, комунікативними компетентностями, що відбувається на відстані, за індивідуальним графіком взаємодії студентів з викладачами шляхом використання сукупності педагогічних, інформаційно-комунікаційних технологій та дистанційних засобів навчання, метою якого є формування професійної компетентності майбутніх учителів, здатних організувати навчання учнів іншомовного міжкультурного спілкування.

Провела аналіз історичної ретроспективи розвитку дистанційної освіти у Республіці Польща. Охарактеризувала законодавче й нормативно-правове забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови

засобами дистанційного навчання в Республіці Польща та зазначила, що воно нерозривно пов'язане з впливом євроінтеграційних освітніх процесів.

У другому розділі – «Психолого-педагогічні та організаційно-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання в університетах Республіки Польща» Алла Павлівна схарактеризувала загальні особливості поколінь X, Y, Z та Альфа, приділивши найбільше уваги дослідженню покоління Z (нинішніх студентів). Описала найбільш впливові організаційно-методичні умови та розробила модель організаційно-педагогічного забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання. У моделі визначила сукупність структурних елементів, яка включає викладача, студента і віртуальне навчальне середовище, в якому вони взаємодіють у синхронному чи асинхронному режимі. Автор зазначає, що в освітньому процесі університетів Республіки Польща домінує змішане навчання з використанням платформи Moodle, мультимедійних та інтерактивних сервісів Quizlet, Kahoot, Answer Garden, Popplet, Animoto, Vocaroo, Voki, Hot Potatoes та ін. На основі аналізу і порівняння стандартів підготовки майбутніх учителів англійської мови освітнього рівня «бакалавр» в університетах Республіки Польща та закладах вищої освіти України виявила спільні й відмінні характеристики.

У третьому розділі – «Упровадження конструктивних ідей польського досвіду у процес професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання» автор здійснила аналіз готовності студентів і викладачів факультетів іноземних мов ЗВО України до дистанційного навчання, проаналізувала стан розвитку дистанційної освіти в Україні і на його основі розробила науково-методичні рекомендації щодо вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови в закладах вищої освіти України в умовах їхньої адаптації до вимог європейського освітнього простору на трьох рівнях: загальнодержавному, закладу вищої освіти та на рівні безпосередніх учасників: викладачів і студентів.

Висновки дисертації узагальнюють результати роботи відповідно до поставлених завдань, характеризуються чіткістю і науковим рівнем.

Автореферат дисертації написаний відповідно до вимог та цілком розкриває результати дослідження.

Безперечним є практичне значення отриманих результатів дослідження, які можуть бути використані для вдосконалення української системи вищої освіти, зокрема підготовки, перепідготовки та професійного розвитку вчителів англійської мови, викладачами закладів вищої освіти у процесі оновлення й розроблення дистанційних курсів з англійської мови, провайдерами та онлайн-школами, що надають освітні послуги з вивчення іноземних мов за дистанційною формою навчання.

Основні наукові положення дисертації висвітлено у 21 науковій праці, з яких: 3 статті в наукових фахових виданнях України, 1 стаття в зарубіжному періодичному науковому виданні (Республіка Польща), 1 науково-методичні рекомендації, 16 публікацій у збірниках наукових праць та матеріалів науково-практичних конференцій.

Безумовно, заслуговує позитивної оцінки успішна апробація результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, форумах, науково-практичних та науково-методологічних семінарах, вебінарах, круглих столах, педагогічних читаннях, звітних конференціях.

Високо оцінюючи дисертаційну роботу Штепури Алли Павлівни вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження і побажання:

1. Розглядаючи зміст професійної підготовки майбутніх вчителів англійської мови цікаво було б дізнатися про організацію науково-дослідної роботи та організацію їх самостійної роботи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

2. У параграфі 2.3 Алла Павлівна поверхово описує види, форми, і методи підготовки майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання. Робота виграла б, якби автор зосередила свою увагу на окремих з них і конкретизувала.

3. У параграфі 2.4 зазначено, що педагогічна практика є частиною науково-дидактичної програми навчання за спеціальністю, доцільно було б більш

детально описати процес проходження її у школі для цілісного уявлення про підготовку майбутніх вчителів англійської мови в університетах Республіки Польща.

4. У роботі зустрічаються окремі стилістичні помилки.

5. Враховуючи теоретичну і практичну цінність дослідження, здійсненого, Штепурою Аллою Павлівною рекомендуємо на основі матеріалів наукового пошуку опублікувати монографію.

Загальний висновок

Висловлені зауваження і побажання не є принциповими для загальної позитивної оцінки дисертації. На основі проведеного аналізу можна стверджувати, що дисертаційна робота відповідає нормативним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України №656 від 19.08.2015 р., №1159 від 30.12.2015 р., №567 від 27.07. 2016 р., №943 від 20.11.2019 р., №607 від 15.07.2020 р.), а її авторка, Штепура Алла Павлівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
заступник декана з наукової роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Підпис Л. С. Нос підтверджую:

Вчений секретар

Л. С. Нос

доц. Грабовецька О. С.